

NET- MANAGER

POLITIKOS GAIRÈS

movetia

Austausch und Mobilität
Echanges et mobilité
Scambi e mobilità
Exchange and mobility

 Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Supported by the Swiss Confederation.

Co-funded by
the European Union

Politikos gairės dėl tvarumo mikrokredencialų plėtros profesiniame mokyme ir suaugusiųjų švietime

Santrauka

ES klimato neutralumo tikslas iki 2050 m. nebus pasiektas be nuoseklios darbo jėgos transformacijos. Siekiant įgyvendinti **Europos žaliojo kurso, „Fit for 55“ ir CSRD** reikalavimus, reikės milijonų specialistų, turinčių universalių, praktiškai pritaikomų ir patikimai patikrinamų tvarumo kompetencijų.

Tačiau dabartinės švietimo ir mokymo sistemos vis dar yra nepakankamai pritaikytos šiam poreikiui patenkinti. Nuo 2010 iki 2025 m. **žaliojo užimtumas ES išaugo nuo 2,1 % iki maždaug 2,5 %** bendro užimtumo, pasiekdamas daugiau nei **6,2 mln. visos darbo dienos ekvivalento (VDE) darbo vietų**, daugiausia energetikos, atliekų ir išteklių valdymo srityse. Tačiau tai vis dar sudaro tik dalį žaliosios ekonomikos: vien Europoje, remiantis Europos žaliuoju susitarimu, norint pasiekti žemyno klimato tikslus ir iki 2050 m. pasiekti nulines emisijas, **reikės perkvalifikuoti maždaug 18 mln. žmonių**.

Vien įgyvendinus „Fit for 55“ paketą, iki 2030 m. tikimasi sukurti **204 000 žaliųjų darbo vietų**, be bazinio užimtumo augimo. Be tradicinių aplinkosaugos sektorių, reguliavimo inovacijos taip pat plečia įsidarbinimo galimybes su tvarumu susijusiose paslaugų srityse. Įgyvendinus **Įmonių tvarumo ataskaitų teikimo direktyvą (CSRD), išaugo tvarumo specialistų paklausa**, ypač tų, kurie yra įgudę **ESG apskaitos, anglies dioksido ataskaitų teikimo ir duomenų srityse**. Augantis tvarumo specialistų poreikis atspindi tvarumo integravimą į įvairias verslo sritis. Pareigos, tradiciškai nesusijusios su tvarumu, pavyzdžiui, pirkimai ir rinkodara, dabar reikalauja tvaraus mąstymo ir atitinkamų įgūdžių. Įmonės tvarumą integruoja į tiekimo grandines, sprendimų priėmimo procesus ir įmonių ataskaitų teikimą.

Tačiau įgūdžių trūkumas išlieka didelis:

- **Tik kelios valstybės narės** (pvz., Ispanija, Portugalija) **integravo mikrokredencialus** į savo nacionalines kvalifikacijų sistemas.
- **Mikrokredencialų pripažinimas, perkeliamumas ir kaupiamumas** daugumoje šalių vis dar nenuoseklus ir neregamentuojamas.
- **Švietimo specialistų pajėgumai**, ypač tvarumo ir skaitmeninio modulinio mokymo srityse, yra nepakankami, ypač kaime vietovėse arba regionuose, kuriuose trūksta išteklių.
- **Darbdaviai neskuba įdarbinti specialistus**, turinčius ESG, ŠESD apskaitos ar žiedinės ekonomikos kompetencijų, nepaisant didėjančių reguliavimo įpareigojimų pagal CSRD, CBAM ir ES taksonomiją.

„NetOManager“ projektas buvo sukurtas siekiant pašalinti šias spragas. Jame buvo nagrinėjama, kaip **mikrokredencialai gali būti naudojami, kaip lanksčios, pritaikomos priemonės tvarumo kompetencijoms ugdyti** ir patvirtinti profesinio mokymo ir suaugusiųjų mokymosi ekosistemose. Tyrime buvo apjungtos nacionalinės **politikos apžvalgos, lyginamasis vaidmenų žemėlapis ir daugiašalės suinteresuotųjų šalių tikslinės grupės** šešiose šalyse (Belgijoje, Ispanijoje, Italijoje, Vengrijoje, Turkijoje ir Lietuvoje), taip pat ES lygmens konsultacijos su verslo tinklais.

Išvada aiški: **mikrokredencialai gali padėti panaikinti žaliųjų įgūdžių atotrūkį**, tačiau tik tuomet, jei jie yra **kokybiški, atitinka darbo rinkos poreikius ir yra sistemiskai integruoti**. Šiose politikos gairėse „NetOManager“ projekto išvados apibendrinamos kaip rekomendacijos ES institucijoms, valstybėms narėms ir socialiniams partneriams.

Co-funded by
the European Union

Esminis strateginis teiginys: *Europos klimato transformacija nebus pasiekta vien tik technologijomis, o tik su pagalba žmonių, turinčių įgūdžių jas įgyvendinti.*

Nacionalinės profesinio mokymo sistemos: pasirengimas ir iššūkiai integruojant mikrokredencius

Šešios „NetOManager“ projekte dalyvaujančios šalys atstovauja įvairioms profesinio mokymo sistemoms – nuo labai decentralizuotų ir inovacijomis pagrįstų iki centralizuotų ir ribotų išteklių. Nepaisant šių skirtumų, iškyla bendras iššūkis. Nepaisant 2022 m. Tarybos rekomendacijos dėl mikrokredenciu, tik kelios valstybės narės, pavyzdžiui, Ispanija, Portugalija ir Estija, yra sukūrusios nacionalines mikrokredenciu sistemas arba bandomąsias schemas. Net ir šiose šalyse integracija į nacionalines kvalifikacijų sistemas (NKS) išlieka dalinė arba ribota. Dėl suderinto ES masto įgyvendinimo veiksmų plano nebuvimo nacionalinės strategijos skiriasi, o pažanga nevienoda.

Daugelyje šalių nėra aiškaus apibrėžimo, kurios institucijos turi teisę išduoti arba akredituoti mikrokvalifikacijas, kokie kokybės kriterijai turėtų būti taikomi arba kaip kvalifikacijos turėtų būti susietos su Europos kvalifikacijų sistema (EKS). Esami kokybės užtikrinimo mechanizmai, tokie kaip **EQAVET** (profesiniam mokymui) ir **EHEA kokybės užtikrinimo standartai ir gairės (ESG)**, tik pradedami pritaikyti mikrokvalifikacijoms, todėl lieka daug neišspręstų klausimų dėl pasitikėjimo, skaidrumo ir nuoseklumo.

Dauguma Europos švietimo ir mokymo sistemų vis dar yra struktūrizuotos pagal ilgalaikį, programomis pagrįstą mokymąsi. Dėl to sunku greitai integruoti trumpus, modulinius mokymosi vienetus, tokius kaip mikrokredenciai, ypač į formaliojo profesinio mokymo programas. Skaitmeninės kvalifikacijos įgijimo priemonės, tokios kaip **„Europass“ skaitmeninių kvalifikacijų infrastruktūra (EDCI)**, vis dar yra nepakankamai naudojamos, o paslaugų teikėjų jų taikymas išlieka mažas dėl techninių, institucinių ar teisinių apribojimų. Daugumoje valstybių narių nėra aiškaus politikos ar struktūrinio ryšio tarp tvarumo kompetencijų sistemų, tokių kaip **„GreenComp“**, ir mikrokredenciu kūrimo ar pripažinimo. Todėl prarandama galimybė panaudoti mikrokvalifikacijas kaip priemones su klimatu susijusiems įgūdžiams įgyti ir patvirtinti, laikantis ES žaliojo kurso ir susijusių teisės aktų sistemų.

Šiuo metu aktyviai kuriamos Europos sistemos ir skaitmeninės infrastruktūros, tokios kaip **„Europass“**, **Europos mokymosi modelis (ELM)** ir **Europos skaitmeninių kvalifikacijų projektas (DC4EU)**. Šiomis priemonėmis siekiama pagerinti sąveikumą, metaduomenų suderinimą ir skaitmeninį pripažinimą tarpvalstybinio mastu. Jų tobulinimas gerokai padidins mikrokredenciu plėtros galimybes ir politikos nuoseklumą visoje ES.

Dauguma sistemų dar nėra struktūriškai pasirengusios integruoti mikrokredenciu kaip plačiai taikomo ir kokybiškai užtikrinamo žaliųjų įgūdžių ugdymo komponento.

Belgijoje ir Ispanijoje decentralizuoti valdymo modeliai leidžia regioninėms valdžios institucijoms eksperimentuoti su modulinėmis mokymo programomis ir glaudžiai bendradarbiauti su vietos darbo rinkomis. Pavyzdžiui, Ispanija išdavė tūkstančius mikrokredenciu pagal bandomąsias programas, suderintas su **„Europass“ skaitmeninių kvalifikacijų infrastruktūra**, ir šiuo metu testuoja jų naudojimą dualinio profesinio mokymo ir suaugusiųjų mokymosi kontekstuose. **Belgija ir Portugalija** sukūrė perspektyvias regionines ir sektoriams skirtas iniciatyvas, kurios parodo kokybės užtikrinimo, modulinį kvalifikacijų įgyvendinamumą nacionalinėse sistemose.

Tačiau net ir pažangesnės sistemos susiduria su iššūkiais, užtikrinant nuoseklų kokybės kontrolę ir tarpregioninį suderinamumą. Ispanija išsiskiria novatorišku darbu, diegiant mikrokredencius savo dualinio mokymo modelyje, tačiau visiškai nacionalinė integracija dar laukia savo įgyvendinimo. **Italijoje** pastebimi

regioniniai skirtumai: šiauriniai regionai sparčiau nei pietiniai daro pažangą įgyvendindami su tvarumu susijusias profesinio mokymo reformas. Biurokratiniai sunkumai ir ribotas koordinavimas dažnai stabdo lanksčių, darbdavių poreikius atitinkančių mokymo modulių diegimą.

Tuo tarpu **Vengrija, Turkija ir Lietuva** veikia labiau centralizuotose sistemose, kur mokymo programų reguliavimas ir standartų nustatymas dažnai vyksta per nacionalines institucijas, kas gali apriboti reaguojimą ir inovacijas. Vengrijoje neseniai priimti teisiniai pakeitimai, pavyzdžiui, ESG įstatymo priėmimas, pradeda formuoti profesinio mokymo prioritetus, tačiau mikrokredencialų integravimas į nacionalines kvalifikacijų sistemas vis dar yra ankstyvoje stadijoje. Turkija susiduria su panašiais apribojimais: neformalusis mokymasis pripažįstamas lėtai, o suaugusiųjų švietimo aplinka yra susiskaldžiusi. Lietuva, nors ir gana pažengusi tvarumo politikos srityje, susiduria su skaitmeninės infrastruktūros spragomis regionuose ir ribota mokymo pasiūla už didžiųjų miestų ribų. Visose trijose šalyse trūksta sistemingų mechanizmų, skirtų mikrokredencialų pripažinti formaliuose tobulėjimo keliuose arba jų poveikiui užimtumui stebėti.

Visose šalyse suinteresuoti dalyviai paminėjo institucinių pajėgumų spragas, nepakankamą pedagogų mokymą ir darbdavių dalyvavimą bendrai kuriant mokymo programas. Šie sisteminiai apribojimai riboja profesinio mokymo sistemų gebėjimą reaguoti į sparčiai kylančius tvarumo įgūdžių poreikius, ypač tarp MVĮ, besimokančiųjų kaimo vietovėse ir persikvalifikuojančių darbuotojų.

Siekiant išnaudoti mikrokredencialų potencialą, reikia remti nacionalines profesinio mokymo sistemas, kad jos pereitų nuo griežtai programomis paremtų modelių link **modulinių, kompetencijomis pagrįstų ekosistemų**, suderintų tiek su ES lygmens sistemomis, tiek su regioninės ekonomikos realijomis.

Pagrindinės rekomendacijos

1. Europos masto mikrokredencialų pripažinimo sistemos sukūrimas

Siekdamos užtikrinti, kad mikrokredencialai būtų patikimi, perkeliama ir jais būtų galima pasitikėti įvairiose šalyse, Europos Komisija ir valstybės narės turi paspartinti oficialią mikrokredencialų integraciją į nacionalines kvalifikacijų sistemas. Tai apima nuorodų į Europos kvalifikacijų sistemą (EKS) susiejimą su esama infrastruktūra, pvz., „Europass“ skaitmeniniais kvalifikacijomis ir Europos mokymosi modeliu (ELM v3), ir viešųjų akredituotų paslaugų teikėjų bei pripažintų kvalifikacijų registru kūrimą.

Nuosekli Europos pripažinimo sistema:

- didins darbdavių pasitikėjimą,
- suteiks galimybę mokiniams ir darbuotojams judėti tarp šalių,
- ir sudarys pagrindą tikrajai vieningai žaliųjų įgūdžių rinkai.

Be tokios sistemos išliks susiskaldymas, ribojantis mikrokredencialų pritaikomumą ir vertę tiek besimokantiesiems, tiek darbo rinkoms.

2. Bendras mokymo programų kūrimas su sektorių suinteresuotosiomis šalimis

Siekiant maksimaliai padidinti mikrokredencialų aktualumą ir paplitimą, jos turi būti kuriamos tiesiogiai bendradarbiaujant su tais, kurie jas naudos, t. y. darbdaviais, prekybos rūmais, sektorių asociacijomis ir profesiniais tinklais. Toks įtraukus požiūris užtikrina, kad kvalifikacijos būtų įtvirtintos realiose situacijose, tokiose kaip:

- ESG atitiktis ir ataskaitų teikimas,
- produkto ir įmonės lygmens anglies pėdsako nustatymas,
- prisitaikymo prie klimato kaitos rizikos planavimas.

Mikrokredencialų integravimas į sektorių vertės grandines, o ne kaip akademinių ar abstrakčių modulių, žymiai padidins jų vertę darbo rinkoje. Be to, turinio suderinimas su tokiomis sistemomis kaip „GreenComp“ ir „EntreComp“ užtikrina, kad perkeliamos kompetencijos būtų sistemingai įtrauktos į visus žaliojo mokymosi kelius.

3. Investuoti į pedagogų ir mokymo įstaigų gebėjimų stiprinimą

Net ir geriausiai parengti mikrokredencialų diegimo planai nebus veiksmingi, jeigu nebus pasirūpinta resursais ir kompetentingų įgyvendintojų. Todėl tikslinės viešosios investicijos – per ESF+, „Erasmus+“ ir nacionalines ekonomikos gaivinimo priemones – turėtų remti:

- aukštos kokybės modulinio turinio kūrimą,
- pedagogų profesionalumą tvarumo temomis ir kompetencijomis pagrįstas vertinimą,
- ir skaitmeninę infrastruktūrą, reikalingą lankstiems, mišriems mokymosi formatams.

Įsteigus tarpusavio mokymosi tinklus, atvirojo kodo saugyklas ir regioninius inovacijų centrus, dar labiau paspartės institucijų pasirengimas, ypač kaimo regionuose, kuriuose trūksta išteklių. Šios investicijos leis mokymo sistemoms vystytis atsižvelgiant į kylančius klimato politikos poreikius ir mokymosi visą gyvenimą reikalavimus.

Apskritai šios daugiapakopės finansavimo ekosistemos gali suteikti finansinį ir struktūrinį pagrindą, reikalingą mikrokredencialams iš laikinių inovacijų tapti sisteminėmis priemonėmis žaliųjų įgūdžių ugdymui.

4. Susieti reguliavimo pokyčius su mokymo strategijomis

Klimato politika ir ataskaitų teikimo įsipareigojimai, tokie kaip CSRD, CBAM ir nacionalinės ESG sistemos, keičia darbo profilius ir kompetencijų poreikį įvairiuose pramonės sektoriuose. Būtina, kad mokymo sistemos strategiškai reaguotų į šiuos reguliavimo pokyčius.

Politikos formuotojai turėtų užtikrinti, kad atsirandantys teisiniai įsipareigojimai būtų susieti su aiškiais kompetencijų profiliais, o mikrokredencialai būtų kuriami atsižvelgiant į konkrečius atitikties poreikius. Be to, visi mikrokredencialai turi atitikti skaidrius kokybės užtikrinimo kriterijus, įskaitant metaduomenis apie mokymosi rezultatus, EQF lygį, darbo krūvį, vertinimo metodus ir išdavėjo informaciją.

Šis suderinimas padės įmonėms numatyti ir atitikti įgūdžių reikalavimus, sumažins atitikties riziką ir padidins produktyvumą sparčiai besikeičiančioje politikos aplinkoje.

5. Sustiprinti prieigos ir įtraukties mechanizmus

Siekiant užtikrinti, kad žaliosios pertvarkos metu nė vienas regionas ar grupė neliktų nuošalyje, labai svarbu sukurti socialiai įtraukias ir geografiškai prieinamas mikrokredencialų ekosistemas. Valdžios institucijos turėtų parengti tikslines informavimo programas, skirtas, pavyzdžiui, kaimo besimokantiems asmenims, į darbo rinką grįžtančioms moterims, nepalankioje padėtyje esantiems ar žemos kvalifikacijos suaugusiesiems ir labai mažoms įmonėms, turinčioms ribotą mokymo biudžetą.

Tokie mechanizmai kaip mokymo vaučeriai, mokesčių lengvatos arba bendro finansavimo schemos MVĮ gali padėti įveikti finansines kliūtis. Dėmesys lygybei ne tik padeda įgyvendinti teisingos pertvarkos tikslus, bet ir praplečia talentų ratą, klimato tikslams pasiekti.

6. Stebėti ir vertinti darbo rinkos rezultatus

Siekiant patvirtinti ilgalaikę mikrokredencialų vertę, tvarumo mikrokvalifikacijos turi būti sistemingai vertinamos atsižvelgiant į jų faktinį poveikį užimtumui, produktyvumui ir klimato rezultatams. Nacionalinės valdžios institucijos ir ES turėtų sukurti patikimas stebėsenos sistemas, leidžiančias sekti:

- mikrokredencialų įsisavinimo ir įgijimo duomenis;
- darbdavių naudojimosi mikrokredencialais ir jų pasitenkinimo rodiklius;
- mikrokredencialų įtaką integracijai į darbo rinką po mokymų;
- centralizuotų registru ar platformų kūrimą, kur būtų galima rasti ir palyginti mikrokredencialus

Šie grįžtamojo ryšio ciklai leis politikos formuotojams tiksliai suderinti investicijas, pašalinti spragas ir nuolat pritaikyti strategijas, remiantis realiais įrodymais. Jie taip pat suteiks skaidrumo ir garantijų besimokantiems ir darbdaviams, kad mikrokredencialai yra ne tik simbolinės, bet ir veiksmingos darbo jėgos tobulinimo priemonės.

7. Skatinkite darbdavių įsitraukimą ir mikrokredencialų naudojimą įdarbinimo praktikoje

Vienas iš svarbiausių svertų, užtikrinančių mikrokredencialų prasmę, yra jų naudojimo integravimas į įdarbinimo, veiklos vertinimo ir paaugstinimo procesus. Siekdami šio tikslo, politikos formuotojai ir mokymo dalyviai turėtų:

- įtraukti darbdavius į bendro sertifikavimo schemas, kuriose įmonės patvirtina ir kartu kuria atitinkamus mikrokredencialus;
- užtikrinti mikrokredencialų matomumą darbo paieškos ir įdarbinimo platformose, žmogiškųjų išteklių įrankiuose ir profesiniuose tinkluose.

Tokios priemonės žymiai padidins mikrokredencialų teisėtumą ir naudojimą, paversdamos juos faktine žaliosios kompetencijos valiuta Europos darbo rinkose.

Išvados ir perspektyvos

Europos klimato tikslų nepasieksime, jei iš esmės nepakeisime, kaip mokomės ir taikome tvarumo įgūdžius. Mikrokredencialai atveria galimybę iš esmės pertvarkyti žaliųjų įgūdžių ekosistemą – sujungti formalųjį ir neformalųjį mokymąsi, sudaryti sąlygas moduliniam įgūdžių tobulinimui ir užtikrinti mokymosi atitikimą sparčiai besikeičiantiems politikos bei rinkos poreikiams. Tačiau šis potencialas iki šiol išlieka nepakankamai išnaudotas.

Norint pereiti nuo bandomųjų iniciatyvų prie sisteminio poveikio, ES ir nacionaliniu lygmeniu būtina imtis ryžtingų veiksmų: integruoti mikrokredencialus į kvalifikacijų sistemas, investuoti į pedagogų bei institucinius pajėgumus ir kurti pasitikėjimo mechanizmus, grįstus darbdavių įsitraukimu ir kokybės užtikrinimu. Žalioji pertvarka reikalauja ne tik naujų technologijų, bet ir naujų kompetencijų visuose sektoriuose – nuo MVĮ iki savivaldybių, nuo inžinierių iki ESG analitikų.

„Net0Manager“ projektas parodė, kad mikrokredencialai – jei jie kuriami ir įgyvendinami kryptingai bei atsakingai – gali tapti Europos tiltu tarp klimato politikos ir žmogiškojo kapitalo. Šį tiltą reikia tiesti dabar.